

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

**SPORTOVNÍ PROSTŘEDÍ A SEXUALITA: DOTEKY A JEJICH
VÝZNAM V TRÉNINKOVÉ JEDNOTCE VE FLORBALE**

Bakalářská práce

Autor: Tereza Krsková

Studijní program: Trenérství a sport – pedagogika volného času

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Tereza Krsková

Název práce: Sportovní prostředí a sexualita: doteky a jejich význam v tréninkové jednotce ve florbale

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Rok obhajoby: 2023

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá problematikou neverbální komunikace, se zaměřením na doteky ve sportovním prostředí, a jejich významem ve florbale. V praktické části je dotazníkovým šetřením zjišťován přístup trenérů florbalu k dotekům v tréninkové jednotce. Výzkumného šetření se zúčastnili respondenti ve věku od 19 let do 66 let, kteří jsou trenéři florbalu a členy sportovního svazu Český florbal. Z výsledků vyplývá, že při porovnávání skupin, v přístupu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky, byl zjištěn statisticky významný rozdíl pouze u skupiny pohlaví, u výroku č. 1, zde hladina statistické významnosti klesla pod hranici $p < 0,050$ a to na hodnotu $p = 0,044$. U ostatních skupin, nebyla zjištěna žádná signifikantní hodnota. Lze říci, že se přístup trenérů florbalu k otázkám doteků může měnit na základě pohlaví, ale dle věku a délky trenérské praxe se nemění. Na základě výsledků, byl zmapován přístup trenérů florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky.

Klíčová slova:

sport, sportovní prostředí, sexualita, florbal, trenér, svěřenec, dotek

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Tereza Krsková
Title: The sporting environment and sexuality: touch and its importance in the floorball training unit

Supervisor: doc. PhDr. Dana Štěřbová, Ph.D.
Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology
Year: 2023

Abstract:

The bachelor thesis deals with the issue of non-verbal communication with a focus on touch in the sport environment and its importance in floorball. In the practical part, the attitude of floorball coaches towards touch in the training unit is investigated through a questionnaire survey. Respondents aged between 19 and 66 years old, who are floorball coaches and members of the Czech Floorball Sports Association, participated in the research investigation. The results show that when comparing the groups in their approach to touch issues in the training unit, a significant statistical difference was found only for the gender group for statement 1. When the level of statistical significance fell below the $p < 0.050$ level to $p = 0.044$. For the other groups, no significant value was found. It can be said that floorball coaches' attitudes towards touch issues may vary based on gender, but do not vary based on age and length of coaching experience. Based on the results, the attitude of floorball coaches towards touch issues within the training unit was mapped.

Keywords:

sport, sports environment, sexuality, floorball, coach, charge, touch

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. dubna 2023

.....

Děkuji vedoucímu práce doc. PhDr. Daně Štěrbové, Ph.D. za pomoc, cenné rady a podporu při konzultacích, kterou mi poskytla během zpracování bakalářské práce. Také bych ráda poděkovala Mgr. Petru Krolovi za konzultace a doporučení, které mi poskytl.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	9
2 Přehled poznatků.....	10
2.1 Týmový sport	10
2.1.1 Florbal	11
2.1.2 Historie a vývoj florbalu v České republice	12
2.1.3 Charakteristika florbalu	12
2.2 Trenér a jeho podíl na rozvoji svěřence	15
2.2.1 Komunikace	18
2.2.2 Verbální komunikace	20
2.2.3 Neverbální komunikace	21
2.3 Doteky.....	22
2.3.1 Dotek, jako nástroj komunikace ve sportu	23
2.3.2 Morální panika v oblasti sportu	24
2.3.3 Rizika doteků ve sportu.....	25
3 Cíle	27
3.1 Hlavní cíl.....	27
3.2 Dílčí cíle	27
3.3 Výzkumné otázky	27
4 Metodika	28
4.1 Metody sběru dat	28
4.2 Výzkumný soubor.....	29
4.3 Statistické zpracování dat	30
5 Výsledky.....	32
5.1 Přístup trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků.....	35
5.2 Přístup trenérů florbalu dle věku k otázkám doteků	36
5.3 Přístup trenérů florbalu dle délky trenérské praxe k otázkám doteků	37
6 Diskuse.....	39
7 Závěry	41

8	Souhrn.....	42
9	Summary.....	43
10	Referenční seznam.....	44
11	Přílohy.....	46
	11.1 Například vyjádření etické komise	Chyba! Záložka není definována.

1 ÚVOD

Práce se zaměřuje na přístup trenérů florbalu k dotekům a jejich význam v tréninkové jednotce.

Florbal je v dnešní době velice oblíbeným sportem napříč všemi generacemi, a to zvláště proto, že je dostupný pro všechny. Popularita dostává tento sport nejen do povědomí všech zemí, ale také do zvýšené pozornosti v různé problematice, která se ve sportu objevuje, jako je například téma morální paniky a doteků.

Vztah trenéra a svěřence, je podpořen komunikací, která je jednou ze základních schopností člověka. Umožňuje sdílet informace, instruktáž, názory, pohledy, postoje, myšleny, vědomosti, ale i emoce a pocity. Proto je komunikace jednou z dílčích částí pro dobré fungování vztahu mezi nimi, a to zvláště na vrcholové úrovni. Váha zodpovědnosti a chování trenéra, má velký vliv na vývoj a rozvoj svěřence, a to nejen ve sportovním prostředí, ale prolíná se i do osobnosti a života jedince. Málo kdo se však pouští do hlubší analýzy, zda je žádoucí či nežádoucí, aby přístup trenéra ke svěřenci v otázkách doteků nebyl jen černý nebo bílý. Ve sportovním prostředí se trenéři často dostávají do nekomfortních situací, které je nutí a ovlivňují v přístupu ke svěřenci. V dnešní době jsou zvláště doteky velice ožehavé téma.

Z tohoto důvodu se práce zaměřuje, na zmapování přístupu trenérů florbalu k otázkám doteků a jejich vlivu na tréninkovou jednotku, ve které může docházet k dotekům z důvodu instruktáže, ochrany před případným zraněním apod.

Označením trenér je míněna i trenérka, stejně jako svěřenec-svěřenkyně, sportovec-sportovkyně.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Týmový sport

Týmový sport charakterizuje skupinu, kde mezi členy existuje určitá závislost při sportovní činnosti (Jansa et al., 2018).

V týmových sportech výkon nespočívá pouze na jednotlivci a jeho individuální úrovni, nýbrž i na výsledku skupiny, která se skládá z různých cílů, dovedností, osobností s různým původem a je na trenérovi, aby dokázali fungovat, jako jeden celek. Proto také kvůli soudržnosti a homogenitě spolu hráči trénují a komunikují jako celek (Rylander, 2016).

Družstvo se skládá z členů, kteří mají společný cíl. V týmových sportech by měl převládat týmový duch. Pokud sportovec myslí (já) pouze na svůj výsledek, může být ohrožený výkon celého družstva. Důležitá je struktura družstva, která formuje systém pozic, rolí a vzájemných vztahů mezi hráči. Tento nastavený systém udržuje dobré společenské klima v týmu. Podle Slepíčky, Hoška & Hátlové (2008), jsou za charakterizující strukturální znaky považovány tyto:

- 1) Soudržnost – vzájemná kooperace mezi členy týmu. Zvláště při náročných situacích, které se nejčastěji vyskytují při utkáních. Díky soudržnosti je možné zvládat náročná utkání.
- 2) Homogenita – je určitým znakem shody mezi členy týmu. Čím více je skupina homogenní, tím lepší je sportovní výkon. Ukázkovou homogenitu můžeme vidět u národních družstev, přičemž v nižších kategoriích se tým formuje podle věku, pohlaví, názorů, zájmů apod.
- 3) Plastičnost – je schopnost týmu se přizpůsobit různým vnějším vlivům, například změně ve struktuře nebo cíle skupiny. Změny mohou být krátkodobého či dlouhodobého charakteru, kdy krátkodobé změny mohou být vyvolány vnějšími vlivy a dlouhodobé mohou být vyvolány nedostačující výkonností a špatným umístěním v soutěži. Tyto situace mohou přispět i k radikálnějším změnám, např. výměna trenéra, kapitána nebo člena týmu.
- 4) Propustnost – odolnost týmu. Pokud je propustnost velká, dochází často k výměně hráčů nebo i častým krizovým situacím. Dochází zde k výkyvům sportovní výkonnosti skupiny. Naopak pokud je propustnost nízká, znamená to, že je tým stabilní a má pevnou, vyzrálou strukturu. Sportovní výkonnost se nemění.
- 5) Polarizace – je chápána, jako zaměření všech členů týmu na jeden cíl. Například lepší úspěšnost v soutěži nebo snaha o vítězství.

- 6) Participace – je účast ve sportovním životě na určitém stupni, s určitou intenzitou. Výkonnostní a vrcholový sport je pro sportovce určité sebeobětování, obětování svého času a činností na úkor společenského života.

Pro tým je velice důležité, jak spolu jednotlivci souzní a zvláště, jaká je celková atmosféra. K dobré atmosféře může přispívat dotek, který je interpretován v podobě týmového plácnutí, společného pokřiku v objetí nebo dalšími způsoby kontaktu, který prohlubuje vztahy nejen mezi členy týmu, ale také s trenérem (Jansa et al., 2018).

V týmu je sociální percepce (vnímání) a komunikace vnímána, jako podpůrný bod, který stojí za hladkou spoluprací a kvalitními výsledky. Sociální percepce můžeme chápat, jako chování člověka po dobu sportovní činnosti. Komunikací, vnímáním a pochopením vzniká soudržné pouto mezi hráči a díky tomu vzniká základ pro kvalitní výkon celého družstva. Sociální percepce je podpořena navazováním osobních vztahů mezi hráči, osobní zkušeností a předáváním informací (Jansa et al., 2018).

2.1.1 Florbal

Florbal je kolektivní hra míčového a brankového charakteru. Jeho počátky zaznamenáváme ve Skandinávii. V sedmdesátých letech 20. století se florbal objevil ve Švédsku pod názvem „innebandy“ a poté se rozšířil do Finska, kde se mu začalo říkat „saalibandy“. Hra s názvem „unihockey“, se ve Švýcarsku původně hrála po vzoru ledního hokeje, kdy brankář hrál v bráně s hokejkou. Finsko a Švédsko se podílely na vývoji a rozkvetu tohoto sportu, který je unikátní především tím, že je možné ho hrát kdekoliv, a ke hře stačí pouze florbalová hůl a plastový míček s dírami. Florbal je jeden z finančně nenáročných sportů. Je momentální doménou Švýcarska, které se v posledních letech pokládá za vysoce rozvojovou zemi v tomto sportu (Skružný, 2005).

Mezinárodní florbalová federace (IFF) je sdružující organizací všech florbalových svazů a udržuje jejich směr a správný chod. Federace vznikla v roce 1986 ve švédské Husqvarně, kdy se na jejím založení podílely země, jako Švédsko, Finsko a Švýcarsko (Skružný, 2005). V současnosti sdružuje přes 78 tisíc členských zemí. Členem je již 5 tisíc členských klubů, registraci má v současné době více než 350 tisíce hráčů. Odhadovaný počet pro rekreační hraní florbalu je 3,5 milionu lidí (Český florbal, n.d.).

2.1.2 Historie a vývoj florbalu v České republice

V roce 1984 se uskutečnil výměnný pobyt mezi studenty české univerzity a univerzity v Helsinkách. Průkopníkem českého florbalu je Michal Bauer, který studoval na tehdejší univerzitě. Účastnil se výměnného pobytu ve Finsku, kde s dalšími patnácti studenty měl možnost vidět a zahrát si poprvé florbal. O tři měsíce později navštívili finští studenti Česko. Dovezli jako dárek sadu florbalových hólí. Ve stejném roce se uspořádalo první mezistátní florbalové utkání Československo – Finsko (Skružný, 2005).

Florbal na několik let utichl, a to převážně z finančních a materiálních důvodů. V roce 1991 se spojili tehdejší průkopníci Bauer a Petr Chaloupka, kteří se začali ve svém volném čase setkávat a hrát rekreačně florbal. Později díky bratrům Vaculíkovým se do Česka dostaly mantinely, které už hru posunovaly na vyšší úroveň a mohly se začít hrát regulérní turnaje. Dnes, již tradičně známý turnaj pod názvem Czech Open, odstartoval kariéru florbalu, která stále podněcuje a zesiluje svou moc (Skružný, 2005).

Český florbal je členský svaz Mezinárodní florbalové federace a organizuje florbal v České republice. Pod tímto názvem je znám od roku 2017, kdy bylo rozhodnuto o přejmenování z předešlého názvu Česká florbalová unie. Český florbal byl založen 14. ledna 1992 o rok později, po svém založení se stal i členem České unie sportu. V roce 2005 se stal Český florbal členem Českého olympijského výboru (Český florbal, n.d.).

Český florbal má přes 76 tisíc členů a celkem 2,5 tisíce týmů v devíti věkových kategoriích, jak pro muže i ženy. V sezoně 2021/2022 se odehrálo přes 34 tisíc zápasů. Největší návštěvnost na českém území, byla florbalová akce v roce 2018, finále mistrovství světa, kdy O2 arenu navštívilo 16 275 diváků (Český florbal, n.d.).

2.1.3 Charakteristika florbalu

Florbal se hraje na obdélníkovém hřišti o rozměrech 40 m x 20 m. Hřiště je ohraničeno mantinely, které mají zaoblené rohy. Herní plocha je tvořena speciální plastovou podlahou nebo syntetickým gumovým kobercem. Hráči, vyjímaje brankáře, mají florbalovou hůl a hrají s jedním plastovým míčkem (Český florbal, 2022).

Vybavení pro hru (Skružný, 2005):

- 1) Florbalová hůl – nebo také florbalová hokejka, která je vyrobena z umělého materiálu, s lehkou konstrukcí. Je o různých délkách a tvarech, aby každému hráči vyhovovala na míru.

- 2) Míček – tvrdý, malý, lehký z umělé hmoty. Průměr míčku má 72 mm a hmotnost 23 g. Obvykle má 26 otvorů.
- 3) Brankoviště – branka je tvořena kovovou konstrukcí o šířce 160 cm, výšce 115 cm a hloubkou 65 cm. Konstrukce je doplněna o měkkou obvodovou a chytací síť.
- 4) Brankářská výstroj – do speciální výstroje se řadí brankářská maska, rukavice, vesta, kalhoty, dres, chrániče na nohy a hrudník.
- 5) Speciální obuv – ideální jsou boty s vysokou přilnavostí, které umožní hráči rychle změnit směr a rychlost.
- 6) Speciální oblečení – oblečení by mělo být z volného, prodyšného materiálu, který neomezuje rozsah pohybu. Oblečení se skládá z trička, trenýrek a štulpen. Tým musí mít stejné dresy. Družstva mohou mít jakékoliv barevné kombinace, kromě šedé barvy. Kapitán má oblečení doplněné o kapitánskou pásku, kterou má upevněnou na paži.

Cílem hry, je vstřelit míček do soupeřovy branky. Za každý vstřelený míček je jeden bod. Hráči si mohou přihrávat, nesmí však míček držet rukou nebo paží, s výjimkou brankáře, který využívá ruce k zásahu míčku. Základní hrací čas je 3 x 20 minut, se dvěma desetiminutovými přestávkami, během nichž si týmy vyměňují herní strany. Na hřišti je 5 + 1 hráč. Střídání hráčů je volné, během hry se mohou hráči bez omezení počtu vystřídat, a také v jakékoliv části hry. Při zahájení hry, vhazování, se odečítá čas. Zastavuje se pouze při lokaci míčku mimo hřiště, za mantinely nebo při písknutí rozhodčího, z důvodu daných pravidel (Český florbal, 2022).

Posty hráčů ve florbalu (Český florbal, 2022):

- Brankář (GK) – jediní hráč, který má právo držet a chytat míč do rukou, když se nachází uvnitř brankoviště. Jeho cílem je vychytat soupeřovy střely. Brankář musí být rychlý a obratný.
- Obránce (DEF) – hráč, je převážně blíže k brankovišti a zaměřuje se na obrannou část hry. Brání útoky a střely soupeřů. Měl by být schopen rychlých reakcí při změně hry a při přechodu z defenzivy do ofenzivy.
- Střední hráč (CTR) – tento hráč se nachází uprostřed hřiště. Vyčkává na příležitosti, jak pomoci spoluhráčům v útoku či obraně. Hráč by měl být rychlý a schopný obojetnosti, jak v obraně, tak v útoku.
- Útočník (FWD) – hráč, který je připraven na zakončovací akce se střelou do brány. Zaměřuje se tedy na útočnou část hry. Měl by být schopen provádět kombinace

s ostatními hráči a fungovat v módu, při obranné pomoci a ve středu hry. Rychlý a obratný.

Každé družstvo může využít pouze dvaceti hráčů, kteří jsou zapsáni v zápise o utkání. Hráči mohou hrát, buď útočnou či defenzivní formou. Obvykle se hraje na dva obránce a tři útočníky, jeden z útočníků je na centru. V jeden moment může být na hřišti pouze pět hráčů a brankář, nebo šest hráčů. Střídání hráče může proběhnout tehdy, kdy je střídající hráč nohou za mantinelem, v této chvíli může do hřiště vběhnout hráč, který jde ze střídačky (Český florbal, 2022).

Rozdělení věkových kategorií podle Českého florbalu (n.d.):

- mini přípravka – 5-6 let
- přípravka a mini žákyně – 7-8 let
- elévové a elévky – 9-10 let
- mladší žáci a žákyně – 11-12 let
- starší žáci a žákyně – 13-14 let
- dorostenci a dorostenky – 15-16 let
- junioři a juniorky – 17-18 let
- muži a ženy – 19 let a starší

Metodika florbalu je důležitým nástrojem trenéra pro celkový rozvoj svěřence ve florbale. Herní činnosti jednotlivce, herní kombinace a herní systém dělíme na útočné a obranné pozice. Patří k ní i činnosti brankáře (Český florbal, 2021).

K základním herním činnostem jednotlivce patří (Český florbal, 2021):

- 1) Základní postoj a držení hole
- 2) Driblink nebo kontrola míčku
- 3) Vedení míčku
- 4) Uvolnění s míčkem (klička, otočka, obtočení atd.)
- 5) Přihrávka a zpracování míčku
- 6) Uvolnění hráče bez míčku
- 7) Střelba
- 8) Clonění, dorážení, tečování

Správná florbalová technika a manipulace s míčkem je pro hráče nesmírně důležitá, protože se od ní odvíjí prohlubování dovedností a techniky. Nedílnou součástí je také správné držení hole a základní postoj hráče (Český florbal, 2021).

Správné držení hole (Český florbal, 2021):

- Přirozené uchopení hole
- Horní ruka uchopuje ze strany do dlaně konec hole
- Spodní ruka je položena variabilně
- Vzdálenost rukou od sebe si přizpůsobuje hráč sám, např. podle herní akce (širší úchop – střelba, užší úchop – vedení míčku)

Správný základní postoj hráče (Český florbal, 2021):

- Nohy jsou na větší vzdálenost než šíři ramen
- Rovná záda
- Podsazený zadek
- Pokrčená kolena
- Váha přenesená dopředu, na špičkách

S vývojem florbalu a rozvojem herních činností se prohlubují také vzdělávací materiály pro trenéry, hráče i rozhodčí. Patří k nim již zmíněná metodika, kterou jsou hráči schopni si dohledat nejen mezi odbornou literaturou, ale také na SharePointu Českého florbalu, kde jsou dostupné materiály pro trenéry florbalu (Český florbal, 2021). Dále je také možné metodiku vyhledat například na YouTube kanále s názvem Český florbal – Vzdělávání nebo na kanále Asociace školních sportovních klubů ČR, kde ve spolupráci s TJ Tatran Střešovice vznikla série video metodiky florbalu (AŠSK, 2021).

Mnohé vzdělávací materiály vznikly v době Pandemie covidu-19. Díky těmto podkladům je florbal opět o něco dostupnější pro všechny, a to nejen pro začínající trenéry a hráče.

2.2 Trenér a jeho podíl na rozvoji svěřence

Trenér je charakterizován, jako zkušenější jedinec, který soustavně je nebo byl sportovně aktivní (Jansa et al., 2018). Svoboda (2003) používá pro osobu trenéra „označení funkce člověka, který zajišťuje a hlavně vede trénink sportovce“ (p.118). Často používané synonymum pro trenéra je oslovení kouč. Slovo je užíváno zvláště v kolektivních sportech. Zde je charakteristická dlouhodobější časová osa, jako například v úpolových sportech, vytrvalostních disciplínách apod. Trenéři mohou působit na různých úrovních sportu, např. vrcholovém či výkonnostním,

rekreačním, ale i školním (sportovní školy, ale i v klasické, kde jsou sportovní hry, kroužky apod.). Tito lidé působí většinou na školách, jako učitelé tělesné výchovy (Jansa et al., 2018).

Trenér nebo kouč je člověk, který vede jedince či skupinu k určitému výkonu a cíli. U vyšší a nejvyšší sportovní úrovně se často pozice člení do více osob se zaměřením na jednu specifickou oblast, např. hlavní trenér, kondiční trenér, trenér brankářů, video trenér (Jansa et al., 2018). Výraz trenér je využíván i v jiné než sportovní sféře (např. trenér speciálních dovedností apod.). Proto je přesnější výraz „sportovní trenér“ (Průcha, Waltrová & Mareš, 2009).

Trenérskou činnost můžeme dělit na dvě hlavní části, na teoretickou a praktickou (Svoboda, 2003). Teoretická část je vzdělání trenéra, jeho schopnosti a dovednosti. Do praktické části řadíme přenos informací, jak trenér teorii interpretuje a komunikuje se sportovcem. Na trenéra jsou kladeny vysoké nároky z pohledu znalostí z různých oborů. Mezi ně řadíme pedagogiku, psychologii, sociologii, anatomii a fyziologii aj. (Jansa et al., 2018).

Podle některých autorů (Jansa et al., 2018; Kovář & Jansa, 2009; Svoboda, 2003) můžeme sdružit předpoklady trenéra:

- Vzor – trenér je pro sportovce ukázkou člověka na „úrovni“ (lidsky, odborně, morálně).
- Mobilizuje a motivuje – dokáže sportovce nabudit k výkonu, ale je si vědom, že mohou být i důležitější věci v životě.
- Empatický, spravedlivý, bez předsudků.
- Dokáže u sportovce budovat sebedůvěru a sebereflexi.
- Učí maximální koncentraci a relaxaci.
- Jeho projev je příjemný, stručný, jasný a terminologicky správný.
- Nemá potřebu sportovce ponižovat, zesměšňovat nebo komunikovat v afektu.
- Předává zpětnou vazbu, při které se zaměřuje na pozitiva a poté poukazuje na místa, které by se sportovec mohl zlepšit.
- Dává prostor názorům sportovce.
- Při možném neúspěchu komunikuje s klidným hlasem a sportovce se snaží uklidnit a řešit objektivně příčiny výsledku.
- Učí sportovce fair play chování, plnění úkolů, vede ho k zodpovědnosti.
- Je schopen rozpoznat u sportovce rozdíl mezi stereotypem či přetížením z tréninku.

Trenér by měl být pro sportovce vzorem a přirozenou autoritou, která zasahuje v pravý čas při překročení hranic, ale dává sportovci prostor k vyjádření svého názoru, postoje či nespokojenosti (Jansa et al., 2018). Trenéři se mohou setkávat s tím, že mají k některým

svěřencům blíže než k jiným. Intenzita interakce by měla být souměrně rozložena a popřípadě přesunuta na hráče, kteří potřebují individuálnější přístup při zdokonalování dovedností a motivace (Jones et al., 2013).

Walters et al. (2012) říkají, že existuje motivační model trenéra, který má tři hlavní oblasti: orientace trenéra (globální vlivy), kontext koučování a vnímání trenéra ke sportovcům. Tento model je založen na podpoře přirozené autonomie trenéra, který svým chováním přispívá k uspokojování psychických potřeb sportovců a také k ovlivnění jejich vnitřních potřeb a motivací.

Svoboda (2007) tvrdí, že pro úspěšnost by měl mít trenér tendence, jako vůdcovství, odpovědnost, emoční stabilitu, blízký vztah ke členům skupiny, a také sounáležitost, ctižádostivost až lstivost.

Vývojem sportovního prostředí, se inovují pohledy a přístupy trenérského vzdělávání, které se prioritně zaměřují na kompetence trenérů. K těmto kompetencím můžeme řadit: plánování, organizace, řízení, oborově didaktické kompetence, práce s informacemi a informační technologií, komunikačně a sociálně psychologické kompetence, předávání zpětné vazby a umění sebereflexe. Profesní role i poslání trenéra se mění i na základě důsledků změn ve sportu, které přetvářejí pohled na trenérské požadavky a vzdělávání. Vzdělávání se zaměřuje nejen na specifičnost sportovního zaměření, ale přesahuje do mezilidské roviny a opírá se o pedagogické zásady, osobnostní a sociální stránky trenéra především také na dodržování etických zásad (Jansa et al., 2018).

K současným materiálům a školením velice skepticky přistupují zvláště starší trenéři. Kritizují dnešní přístupy a chování ke svěřencům. Tyto přístupy považují za nereálné a založené na averzi vůči dotýkání. Trenéři z mladších ročníků jsou více ztotožnění s pravidly, která jsou nastaveny systémem (Piper et al., 2013b).

Prostředí profesionálního sportu se stává čím dál méně uvolněné a chování trenéra přestává být instinktivní a aktivní v přístupu ke sportovcům. Autoři se domnívají, že sportovní organizace zavádějí politiku, která podněcuje přístup ke svěřencům (např. „bez doteku“) a může vést k narušení jejich vztahu s trenérem, ovlivnění výkonu, ale také k samotnému ukončení kariéry trenéra (Piper & Stronach, 2008; Piper et al., 2012; Piper et al., 2013b). Trenéři jsou důsledkem těchto opatření více „defenzivnější a fyzicky nekontaktní, vůči sportovci. Významnou roli hraje také věk nebo pohlaví sportovce (Gleaves & Lang, 2017; Walters et al., 2012).

Jak zmiňuje Gleaves a Lang (2017), tak doposud nebyly studie, které by zkoumaly pohledy a názory dětí nebo mladých lidí na fyzický kontakt mezi trenéry a svěřenci.

2.2.1 Komunikace

Komunikace, je jednou ze základních schopností člověka. Jde o přenos informací z jednoho konce sdílení na druhý. Člověk má již vrozenou predispozici ke komunikaci, ale podstatnou součástí je i vývoj a učení, které jedince formuje a utváří jeho komunikační schopnosti a dovednosti. Vývoj dovedností se odvíjí od prostředí, ve kterém osoba žije a jakými lidmi se obklopuje (Franková & Klein, 1997).

Komunikace je zjednodušeně chápána jako proces předávání informací mezi dvěma či více komunikujícími subjekty. Znamená prakticky základ všech lidských vztahů. Jde o proces sdělování (také sdílení), přenosu a výměny významů a hodnot, zahrnující nejen oblast informací, ale také další projevy a výsledky lidské aktivity, jako jsou zboží, formy chování, umělecké výtvoř apod. (Pokorná, 2010, p. 10).

K zahájení komunikace neodmyslitelně patří anatomická soustava motorického systému, která řídí všechny oddíly centrální nervové soustavy. Centrální nervová soustava vysílá signál, který následně přechází přes medium (voda, vzduch, členitý terén apod.). Toto médium může změnit charakter a účinnost přeneseného signálu. Na druhé straně je podstatný receptor, který jako první přijímá signál od komunikátora. Tento receptor následně, filtruje, zpracovává a organizuje podněty, které se poté ukládají a vyhodnocují význam sdělení (Franková & Klein, 1997).

Podstatné uvědomění pro odesílatele je, že nemusí být jeho zpráva správně pochopena, tudíž v návaznosti na to nemusí být ihned nebo vůbec zpracována. V komunikaci může docházet k nepochopení, a to z důvodu, že každý má mysl nastavenou jinak. Často přisuzujeme výslednému sdělení význam, který automatizujeme na základě předchozí zkušenosti. Významnou roli může hrát i aktuální stav nastavení, např. nevyspání, spěch, zamyšlenost, v nátlaku. Tak, jak komunikátor predikuje, že jeho sdělení bylo pochopeno, tak druhá strana spoléhá na svoji predikci pochopení. Opak je však pravdou, často se oba mýlí (Vybíral, 2000).

Podle Vybírala (2000) máme základní funkce komunikace:

- Informovat – sdělit, předat zprávu apod. (informativní funkce)
- Instruovat – naučit, předat, předvést (instruktážní funkce)
- Přesvědčit – ovlivnit, přinutit k změně názoru (persuasivní funkce)
- Vyjednat – dohodnout, řešit a vyřešit (funkce vyjednávací nebo operativní)
- Pobavit – rozptýlit, pobavit sebe nebo druhého (funkce zábavní)

Komunikaci rozdělujeme do tří základních dichotomií. Digitálně nebo analogově, komplementárně nebo symetricky a poslední polarita je obsah sdělení nebo vztah k příjemci (Vybíral, 2005).

Digitální komunikace je nejběžněji verbální, můžeme ji převést do znaků. Můžeme ji zachytit po obsahové stránce. V oficiálních sděleních je jediná možná, z důvodu vyjádření souhlasu či nesouhlasu. Existují i situace, které jsou takzvaně beze slov, např. v situaci, kdy má člověk vyjádřit názor, ale nevysloví se (Vybíral, 2005).

Analogová komunikace je považována za neverbální. Vyjadřujeme ji svým postojem nebo chováním. Nemůžeme ji vždy považovat za přesnou a jednoznačnou, pokud není doprovázena jazykovými znaky. Formy symbolů mohou být zvukové, obrazové, pohybové, tlakové (dotykové) apod. Jsou sdělovány na metakomunikační úrovni, a to mimikou nebo pohybem hlavou při souhlasu či nesouhlasu (Vybíral, 2005). V dnešní společnosti je velice populární analogová komunikace ve formě emotikonů tzv. smajlíků.

Komplementární můžeme nazvat, jako vyváženou komunikaci. Obě strany se nepřekrývají, ale spíše doplňují. Jedna strana je v určitou chvíli dominantnější a druhá submisivní, tzv. přijímá a naslouchá. Symetrická se liší tím, že jsou obě strany podobné povahy, například se překřikují, potřebují mít poslední slovo nebo je konverzace opačná, tedy na bodu mrazu, protože žádný z účastníků není proaktivní v navazování konverzace (Vybíral, 2005).

Komunikace o obsazích je primárně tvořena za účelem sdělení informací a instrukcí. Naproti tomu je **komunikace vztahová**, která se zaměřuje na pocity mezi dvěma lidmi a jejich vyjádření o současnosti či budoucnosti a jejich soužití: „mám tě rád“, „je mi s tebou dobře“, atd. (Vybíral, 2005).

„V procesu vedení sportovce dochází k permanentní interakci mezi jejími aktéry. V rámci probíhající interakce, spolu musejí účastníci komunikovat. Podstatou komunikace je sdělování informací – myšlenek, názorů, postojů apod.“ (Jansa et al., 2018, p. 179). Podle Jansu (2018) se v odborné literatuře problematika komunikace ve sportu, mezi trenérem a sportovcem příliš nevyskytuje. Přisuzuje to tomu, že se postupy mohou podobat a odvozovat z pedagogiky a učitelství, resp. z obecné sociální psychologie.

Komunikace je oboustranný proces, který závisí na možnostech průchodu. Pokud zvolí trenér komunikaci více jednostrannou, tedy direktivní, může docházet k nepochopení různého druhu chování sportovce. Pokud je zvolen způsob kooperativní (obousměrný, spolupracující), dochází nejen ke zpětnovazebnému procesu, trenér — sportovec, sportovec — trenér, ale i k vyváženější mezilidské komunikaci, která je postavena na pevných základech pochopení a důvěry. Tento přenos informací usnadňuje řízení společné činnosti a zlepšuje sociální percepci (Jansa et al., 2018).

2.2.2 Verbální komunikace

Verbální komunikaci vyjadřujeme mluveným jazykem, který nám umožňuje mezi sebou předávat a sdílet informace (Janoušek, 2007). Řeč nám pomáhá předávat myšlenky, pocity, postoje apod. Každý jazyk má několik dílčích podob, kterými jej můžeme interpretovat – spisovná čeština, obecná čeština (hovorová), nářečí, slang. Tyto podoby můžeme často slyšet v kombinaci. Jejich užívání se řídí pravidly, které říkají, jak správně interpretaci používat. Vzdělání je jedno z kritérií, které se podílí na správném užití a vhodnosti jazyka. U některých povolání jsou tyto dovednosti na vyšší úrovni očekávány. Převážně u osob, které se podílejí na interakci s druhými. Mezi tyto povolání můžeme řadit, např. novináře, komentátory, učitele, ale i trenéry. Tyto schopnosti se vyvíjejí a zdokonalují na základě vnějších podnětů, jako je okolí, studium, kultura nebo styky ve společnosti (Jansa et al., 2018).

U každého sdělení je důležité, „co“ komunikátor říká – co tím sděluje, „jaký je obsah“ sdělení, a „jak“ to říká – s určitým zabarvením hlasu, našťvaně, direktivně, nespisovně. Toto považujeme za formální stránku verbálního projevu. Mezi strukturu sdělení patří obsah i forma. Struktura přispívá k jednoduššímu pochopení a logické návaznosti. Do formy jazykového projevu vstupují i subjektivní a objektivní podmíněnosti. Za subjektivní podmíněnost považujeme lidské nastavení, povahu, temperament, osobnost, ale i úroveň vzdělání. K objektivní řadíme úkol, cíl, zaměření, situaci a prostředí, ve kterém se nachází (Jansa et al., 2018).

Podle Jansu et al. (2018) považujeme za činitele, ovlivňující verbální projevy trenéra, zejména jeho zkušenosti a vědomosti z tělovýchovné a sportovní činnosti (sportovní dovednosti a kondice), ale také prostředí, ve kterém se pohybuje (hala, bazén, kurt, příroda aj.). K verbální komunikaci s trenérem dochází hlavně při instruktáži a předání zpětné vazby, nepovažuje se za účelné, aby TJ byla složena převážně z výkladu trenéra, protože v tento moment může docházet k nízkému tělesnému zatížení nebo i ztrátě motivace ze strany sportovce (Jansa et al., 2018).

U trenérů převládá užívání sportovního slangu, který se může odvíjet nejen podle různých kategorií, týmů, ale převážně podle sportovního zaměření. Sportovní terminologie se řadí, do hovorové formy, ale ve sportovní praxi je velice užívaná z důvodu, stručnosti, motivace, organizace, zpětné vazby (například manťák, buly, do kasy, osobka apod.). K dalším jazykovým zvláštnostem řadíme i neúplné věty, tzv. eliptické – „Teď!“, „Jedeme!“, „Pal!“, „Pojď!“ atd. (Jansa et al., 2018).

2.2.3 Neverbální komunikace

Neverbální komunikace je vyjádřením sama sebe bez potřeby použití jazykových prostředků. Tyto neverbální prostředky fungují v závislosti na nervosvalovém aparátu, nervovém systému a bezpochyby díky činnosti mozkových center. Ty přispívají k základu kognitivních schopností, paměti, učení a kreativity. Tyto složky jsou důležité pro neverbální lidskou komunikaci. Rozdíly, kterých si můžeme na jednotlivcích všimnout, jsou způsobené citlivostí receptorů na výchovu, vzdělání, osobnost, povahu, ale také na chování dalšího účastníka v komunikaci (Fraňková & Klein, 1997).

Neverbální komunikace je jednou ze základních komunikačních prostředků, jejíž pomocí můžeme něco vyjádřit. Například svůj aktuální vnitřní stav organismu (emoce, nemoc), vztah k lidem nebo předmětům (vyjadřuje si i pomocí slov), hodnocení situace nebo chování člověka nebo také odpověď na vnější podněty (mimikou, gesty). Neverbální komunikace může podněcovat k fyzickému kontaktu, komunikaci, společné činnosti apod. Tato komunikace může doprovázet i slovní komunikaci a naopak. Jsou však situace, ve kterých je vyžadováno využití pouze neverbálních prostředků z důvodu ruchu okolí, hlukem nebo nedostatečnou blízkostí. Příkladem může být trenér, který na dálku předává sportovci instrukce, zpětnou vazbu, motivaci apod. (Jansa et al., 2018).

Podle Jansa et al. (2018) existuje několik druhů neverbálního sdělování:

- 1) Pohled – očním kontaktem můžeme vyjádřit zálibení, pochopení, soucit, ale také pocit nedůvěry. Záleží i na délce a objemu pohledu nebo dispozicím obličeje, které formují celkový dojem.
- 2) Výraz obličeje (mimika) – studiemi je prokázáno, že člověk dokáže z mimiky rozpoznat emocionální stav, jako například radost (smutek), štěstí (neštěstí), strach, obavy, překvapenost, klid (zuřivost), spokojenost (nespokojenost) a také zájem či nezájem.
- 3) Pohyby – mohou být způsobeny také neurotickými poruchami nebo tikem, který se může projevovat, jako křupání prstů, poklepávání nohou aj.
- 4) Fyzický postoj – nastavení můžeme pozorovat na postuře člověka. Vzpřímený postoj se vztyčenou hlavou, může značit sebevědomí, hrdost. Uvolněný či shrbený postoj, zase podřízenost, smutek nebo pokoru.
- 5) Gesta – například vztyčený ukazováček k zemi může naznačovat: „Místo!“, nebo sevřená pěst agresi a vyhrožování apod.

- 6) Dotyky – jedná se o tělesný kontakt. Řadíme sem podání ruky, objetí, poplácání po zádech. Za nepřátelský taktilní projev můžeme považovat facku, pohlavek, stisk ruky na zápěstí apod. Důraz se především klade na vhodné doteky při kontaktu mezi dospělý – dítě, muž – žena.
- 7) Vzdálenost (proxemika) – podstatný je vztah účastníků a situačního kontextu. Pokud se jedná o oficiální setkání, tak by měla být vzdálenost větší než například u přátelského setkání. Důležité je znát hranice a dodržovat je. Proxemiku můžeme dělit do čtyř proxemických zón, které definují vhodnou vzdálenost mezi osobami. Zóna veřejná udává vzdálenost 7,6–3,6 m, sociální zóna činí 3,6–1,2 m, osobní zóna je 1,2–0,45 m a méně než 0,45 m je zóna intimní, kterou pokládáme za vhodnou, pouze při velice intimním vztahu.
- 8) Vzhled – závisí na etice nebo určitém dress codu, který je vyžadován při různých společenských událostech (divadlo, promoce, ples, sportovní akce apod.). Vyjadřuje se tím respekt k události, účastníkům i k samotným pravidlům.

Do sociální komunikace zahrnujeme komunikaci pedagogickou, kterou můžeme přirovnat ke sdělování informací mezi trenérem a sportovcem nebo skupinou, při probíhající výchovně vzdělávacím procesu (trénink, soutěž). Informace můžeme sdělovat následujícím obsahem: kognitivním (věcná sdělení), afektivním (emoce, pocity, nálady) a regulačním (doporučeným sdělením k probíhající činnosti). V obecné a totožně i v pedagogické komunikaci, ji můžeme realizovat verbálními a neverbálními prostředky. Trenér může sdělení předávat komunikací verbální (slovní), neverbální (gesty, doteky atd.), činem (konkrétní aktivitou) (Jansa et al., 2018).

2.3 Doteky

Dotek je tělesná komunikace mezi dvěma nebo více lidmi. Je považován za jeden z nejsložitějších smyslů k analýze, a to z důvodu různých funkcí (dotek, tlak, textura, frekvence, bolest, teplo) (Chare, 2013). Lidský kontakt a dotek je pro člověka sám o sobě velice důležitý pro rozvoj sociálních vazeb a myšlenek (Gagné & Parent, 2016). Doteky jsou mnoha oblastmi a odborníky zmiňovány, jako podstatnou součástí pro zdravý vývoj jedince. Absence může významně ovlivnit vývoj adolescenta a vytvořit negativní postoj nejen k dotekům, ale i obecně ke vztahům (Piper & Stronach, 2008).

Gleaves a Lang (2017) ve své práci popisují identifikaci typologií typů kontaktů v interpersonálních situacích podle Edwards (1981). Mezi těchto devět typů kontaktu v trenérském prostředí řadíme: dotek zachycující informaci, dotyk usnadňující pohyb, instruktážní, pečující dotek, oslavný dotek, katarzní (kárající), hravý dotek (pohybové hry).

K legitimním fyzickým dotekům trenéra můžeme řadit: prevenci, minimalizaci nebo léčbu fyzické újmy svěřence, přednes techniky a dovedností ke specifiku sportu a pastorační péče nebo morální podpora. Zejména u zdokonalování techniky se dotek, pokládá za rychlý a přívětivý způsob. Při instruktáži trenér přesně ukazuje nebo namodeluje pozici techniky, tak jak má správně vypadat. Porozumění jedince, je několikanásobně rychlejší v případě, že je technika sdělována v kooperaci s vícero podněty než jen slovními. Následně při opakování techniky stačí chyby opravit naznačením či verbálním signálem (Chare, 2013; Gleaves & Lang, 2017).

2.3.1 Dotek, jako nástroj komunikace ve sportu

Je pociťován relativní nedostatek odborné literatury a výzkumu doteků v oblasti trenérství (Piper et al., 2012).

Iniciace doteku přichází především ze strany trenéra čili autority. Proto je toto téma důležité k rozvoji trenérů, aby si uvědomili svoji moc (Chare, 2013). Z výzkumu víme, že sportovci považují dotekové pokyny za přijatelné, a také za nezbytné v rámci tréninkové přípravy a lepší sportovní výkonnosti. Nepokládají fyzický kontakt za negativní a jsou schopni rozpoznat, jaké chování je vůči jejich osobě vhodné či nevhodné (Gagné & Parent, 2016).

Ve studii můžeme zaznamenat, že každý trenér má svůj individuální přístup, jak přistupovat ke svým svěřencům. Pro někoho znamená, že když sportovci nedává svoji podporu, emocionální a fyzickou náklonnost, tak mu bere bezpečnou náruč, kterou sport nabízí. Někdo se může domnívat, že právě odstup a určitá odměřenost může být pro dítě ta správná cesta, jak ho chránit, nebo také jak chránit sebe před případným nařčením (Gleaves & Lang, 2017).

Vybíral (2005) ve své knize píše, že „každý projev je nutné studovat v závislosti na daném situačním kontextu. Je například obtížné všeobecně určit hranice toho, co je a co už není pohoršující, vyzývavé“ (p. 90). Někteří se však domnívají, že by doteky měly být omezeny pouze na potřebné, které nepřekračují hranice intimního přesahu. Jasně stanovená pravidla zákonem však nikdy nevznikla (Gagné & Parent, 2016). Nezisková organizace National Society for the Prevention of Cruelty to Children sama podporuje pokyny, jak přistupovat k fyzickému kontaktu ve spojení s vysvětlováním techniky, zdravotního ošetření, motivace či prevence před zraněním (Piper et al., 2013a). Je potřeba, aby si byli trenéři vědomi možnosti nesprávného výkladu, který může vzniknout. Podstatou je jedinec, kterého mohou tyto činy ovlivnit (Piper et al., 2013b).

Podle článku Chare (2013), v němž se zabývá tématem produkcí filmů v USA, které jsou zaměřeny na problematiku trenérství a vztahů mezi nimi. Upozorňuje na složité chápání doteků v oblasti vztahu a intimity. Také potvrzuje, že k dotekům převážně dochází v tréninkové jednotce, kde trenér instruuje sportovce. Při utkání je trenér od hráčů vzdálen za střídací čarou, ale k

dotekům může docházet s náhradníky nebo vystřídánými hráči, kterým předává herní taktiku k dalšímu průběhu hry (Chare, 2013).

Je průkazné, že problematika fyzického kontaktu může být založena na genderové podstatě, ale stále je zde nedostatečná empirická část, která by přesahovala až k odpovědím na genderové problémy (Caldeborg et al., 2018). Muži mohou pociťovat z fyzického kontaktu větší tlak než ženy, z důvodu nařčení za nevhodné chování (Caldeborg et al., 2018; Piper & Stronach, 2008).

2.3.2 Morální panika v oblasti sportu

Podle Cohen (2002) je morální panika definována, jako neadekvátně mířená reakce sociální skupiny na chování jiné skupiny nebo jedince. Osoba je vržena do marginálního prostoru a je považována „jako hrozba pro sociální hodnoty a zájmy“ (Cohen, 2002, p. 46).

V případě morální paniky jde o relativně spontánní, neinstitucionální, kolektivní jednání, které se objevuje v situacích, kdy dominantní společenský řád neposkytuje jasnou odpověď na otázku, jak řešit daný problém. Každá morální panika se rodí v jistém sociálním kontextu a indikuje cosi významnějšího než jen to, co aktuálně komunikuje. Velká část problémů ústících do vzniku morálních panik tvoří integrální součást života společnosti po desetiletí (Volek, 2000, p. 2).

Podstatná myšlenka, která vzešla z problematiky morální paniky, je uvědomění trenéra: „že to není o mně, ale o svěřenci“ (Gleaves & Lang, 2017).

Morální panika vede k omezování interakce trenéra se sportovcem a narušuje přirozenou integritu mezi nimi (Chare, 2013). Podle Piper et al. (2012) morální panika přispěla ve společnosti k vytvoření abnormálních kodexů a pravidel, zaměřených na ochranu svěřenců ve sportovním prostředí. Tyto pravidla chrání svěřence, ale také trenéry před samotným kontroverzním jednáním nebo nařčením za nevhodné chování. Tato masová hysterie v podobě morální paniky může mladší generaci trenérů odradit a vytvořit averzi vůči zkušenostem a praxí s dětmi. Často je také využívána druhá osoba, jako svědek, kdy dotyčný nehlídá pouze sebe, ale i své okolí, tzv. „samo hlídání“ (Piper & Stronach, 2008; Piper et al., 2012).

Současný pohled („koučování bez rukou“) může vést nejen k narušení důvěry mezi svěřencem a dospělým, ale také ke snížení počtu náborů trenérů. Tím jsou ovlivněny sportovní výkony na elitní úrovni, které mají vliv na počet účastí ve sportu. Je prokázáno, že trenéři mohou mít z fyzického kontaktu se svěřenci, úzkostné stavy a tendence, které vedou k úhybným

manévrům v jejich chování. Tyto emoce mohou pociťovat i ve spojení s jejich profesí (Piper et al., 2012; Piper et al., 2013a).

Některé instituce a spolky mohou v této oblasti prosazovat tzv. „zdravý rozum“, myšleno přístup, který je přívětivý, jak pro svěřence, tak pro trenéry. Trenéři však mohou v určité situaci pociťovat dehonestaci kvůli nedorozumění. Někteří trenéři se domnívají, že nejen morální panika, ale reálný zdravý rozum je v současnosti velkou problematikou ve světě sportu. Morální panika podněcuje k mechanismům sociální kontroly a pozměňuje racionální chování vůči svěřencům a kooperaci mezi ním a trenérem (Piper & Stronach, 2008; Piper et al., 2013a).

2.3.3 Rizika doteků ve sportu

Podle Piper et al. (2012) je sport založen na inherentní „morální dobrotě“. Dává pocit bezpečí a příjemného prostředí, které je pro jedince důležité. Celá společnost by měla přispívat k prvotnímu záměru sportu, který má být bezpečný, zábavný a dostupný pro všechny (Piper et al., 2013a).

Dospělí se mohou dostat do situace při komunikaci se svěřenci, která pro ně nemusí být komfortní (např. na ulici, v obchodě apod.) a to z důvodu, že jsou si vědomi diskurzu ve společnosti, který na ně ukazuje prstem, jako na možné agresory. Dětem je kladeno na srdce, aby nekomunikovaly s cizími lidmi. Přestože jejich trenéři, pedagogové aj. nejsou cizí osobou, mohou pociťovat lehký diskomfort v komunikaci mimo vymezený prostor, např. mimo tréninkovou halu (Piper & Stronach, 2008).

V posledních letech je zvláště fyzickému kontaktu, věnována obrovská pozornost, a to zejména při ratifikaci ochrany dětí na institucionální úrovni, ale i rovnosti mezi pohlavím nebo hnutí #Metoo nebo #Himtoo, které vyzdvihuje problematiku nařčení ze sexuálního napadení či znásilnění (Tam, Kerr & Stirling, 2021). Obecně se problematika a rizika doteků řadí do kategorie citlivých a náročných témat (Caldeborg et al., 2018). Zvláště, kdy trenér má myslet na bezpečí svěřence, ale i na svou ochranu (Gleaves & Lang, 2017; Piper et al., 2012).

Podle Piper et al. (2013b) se číselné odhady mladých lidí, kteří byly vystaveni obtěžování nebo zneužívání přepočítávají na mnohonásobně vyšší, než mohou být ve statistikách, a to z důvodů studu nebo psychických poruch z těchto incidentů. Tyto incidenty mohou být pro oběti trapné a ponižující. Je ale nutné o nich diskutovat a hlásit je. Podle autorů se často u dětí zapomíná také na rizika, která se ve společnosti mohou vyskytovat mnohem častěji. Za tyto rizika považujeme alkohol, rekreační užívání drog nebo nezdravé stravování (Piper et al., 2013a; Piper et al., 2013b).

Existuje organizace Child Protection in Sport Unit (CPSU) v NSPCC, založena ve Spojeném království, která pomáhá dětem a působí v oblasti ochranných prostředků před zneužíváním ve sportu. Zaměřuje se také na poradenské služby, vytváří školící programy a poskytuje informační materiály (Piper et al., 2013b).

Podle Piper a Stronach (2008) je současný postoj k dotekům v oblasti sportu nazýván, jako postoj bezmoci. Zároveň se doteky stávají ožehavým tématem, kdy sportovní organizace, přeměňují přirozený přístup trenéra k jedinci a následkem toho se vytrácí zdravý přístup v péči o svěřence. Přispívá tomu i okolí, které je burcováno médii a články o sexuálním obtěžování a zneužívání (Heather & Stronach, 2008). Piper et al. (2013 a) se domnívají, že tento diskurz může žít v mladých lidech strach a nechuť k výuce a trénování dětí.

V článku Piper et al. (2012) je rozhovor s trenérkou plavání, která sděluje své zkušenosti, jak se měl chovat trenér před lety a jak nyní při situaci, kdy má utěšit dítě u bazénu. Dříve při utěšování bylo nutností obejmout a utěšit. Nyní je utěšování pouze hlasem a očním kontaktem, ale v žádném případě dotek. V další části článku se trenér gymnastiky zmínil v rozhovoru, který zaslechl od svých svěřenců: „Nebyl jsem si jistý, jestli mě chytí, nevěřil jsem trenérovi“. Celý tento dotykový diskurz vytváří pochyby nejen u trenérů, ale u samotných sportovců, kteří ztrácejí důvěru ve své kouče a následek toho ovlivňuje celý jejich výkon.

Pokud je zvolen způsob ochrany takový, že vztah mezi trenérem a svěřencem je toxický, může dojít k významnému narušení a ovlivnění jejich kvality vztahu (Piper et al., 2013a). Někteří autoři se však domnívají, že by trenérství nemělo takový přesah, bez fyzického projevu péče (Jones et al., 2013).

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jaký přístup zaujímají trenéři florbalu v České republice k otázkám doteků v tréninkové jednotce.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Zjistit, zda se liší přístup trenérů florbalu k otázkám doteků dle jejich pohlaví.
- 2) Zjistit, zda se liší přístup trenérů florbalu k otázkám doteků dle jejich věku.
- 3) Zjistit, zda se liší přístup trenérů florbalu k otázkám doteků dle délky jejich trenérské praxe.

3.3 Výzkumné otázky

- 1) Existují rozdíly v přístupu trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky z pohledu trenérů?
- 2) Liší se přístup trenérů florbalu dle věku k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky?
- 3) Liší se přístup trenérů florbalu dle délky jejich trenérské praxe k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky?

4 METODIKA

V bakalářské práci byl použit kvantitativní výzkum a ke sběru dat byl využit nestandardizovaný dotazník s názvem Dotazník přístupu k sexualitě ve sportu/tělesné výchově DOPS-S/TV (doc. PhDr. Zbyněk Svozil, Ph.D., doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. a Mgr. Petr Krol, 2021). Dotazníkem je zjišťován přístup k sexualitě u trenérů/učitelů tělesné výchovy a sportovců/žáků ve školní sportovní výchově. Dotazník obsahuje 64 výroků, které jsou rozděleny do čtyř kategorií, které se zaměřují na doteky, gender, postup nebo způsob a slova. Výroky se vztahují ke sportovnímu tréninku, včetně sportovních soutěží/školní tělesné výchově. Na výroky je možné odpovídat ze 7 možných uzavřených odpovědí. Možnosti uzavřených odpovědí jsou: silně souhlasím, souhlasím, mírně souhlasím, nedokážu se rozhodnout, mírně nesouhlasím, nesouhlasím, silně nesouhlasím.

Jedná se o výzkum, ve kterém se v současné době prostřednictvím bakalářských a diplomových prací sbírají data pro standardizaci dotazníku.

Na základě žádosti byl projekt dne 27. 08. 2021 pod jednacím číslem 83/2021 schválen Etickou komisí FTK UP.

4.1 Metody sběru dat

Ke sběru dat byl použit nestandardizovaný dotazník vytvořený doc. PhDr. Zbyněkem Svozilem, Ph.D., doc. PhDr. Danou Štěrbovou, Ph.D. a Mgr. Petrem Krolem z roku 2021. Dotazník bylo možné vyplňovat pouze z jedné pozice (trenér, učitel tělesné výchovy, sportovec, žák, student).

Výzkum cílil na trenéry florbalu v České republice, kteří aktivně trénují či trénovali florbalové svěřence. Respondenti byli osloveni prostřednictvím elektronické korespondence. E-mailové adresy trenérů byly získány z veřejné databáze trenérů Českého florbalu. Výzkumné šetření se uskutečnilo v období od prosince 2022 do ledna 2023.

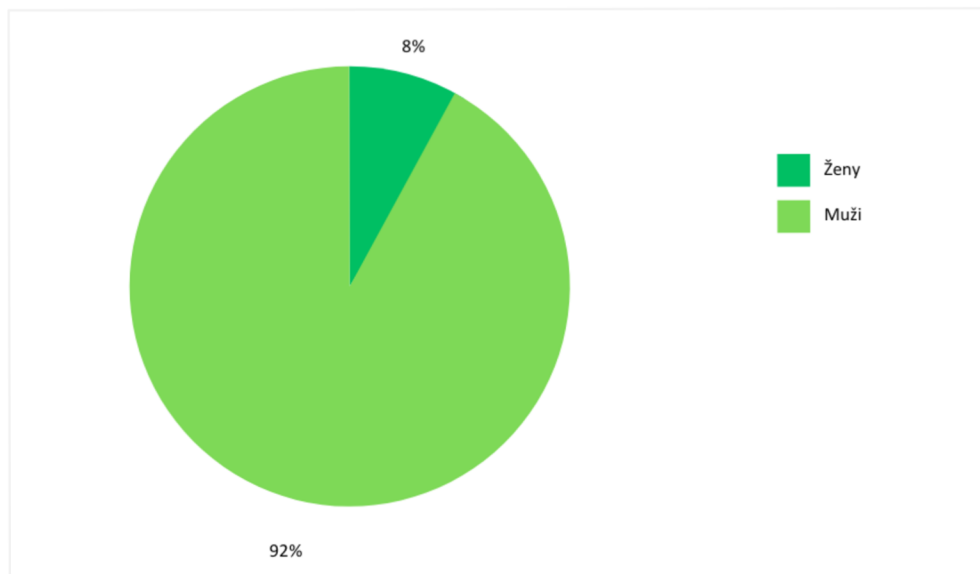
Výzkum probíhal online formou v prostředí Microsoft forms. Respondenti byli v úvodu seznámeni s účelem dotazníku a také, jak bude naloženo s výslednými daty. Všichni byli informováni a seznámeni na úvodu dotazníku s pokyny k vyplnění. Respondenti vyplněním a odesláním dotazníku, souhlasili s dobrovolnou účastí na výzkumu a také s publikováním výsledků dle informovaného souhlasu.

4.2 Výzkumný soubor

Demografické údaje obsahují informace o pohlaví, věku a délce trenérské činnosti zúčastněných respondentů.

Obrázek 1

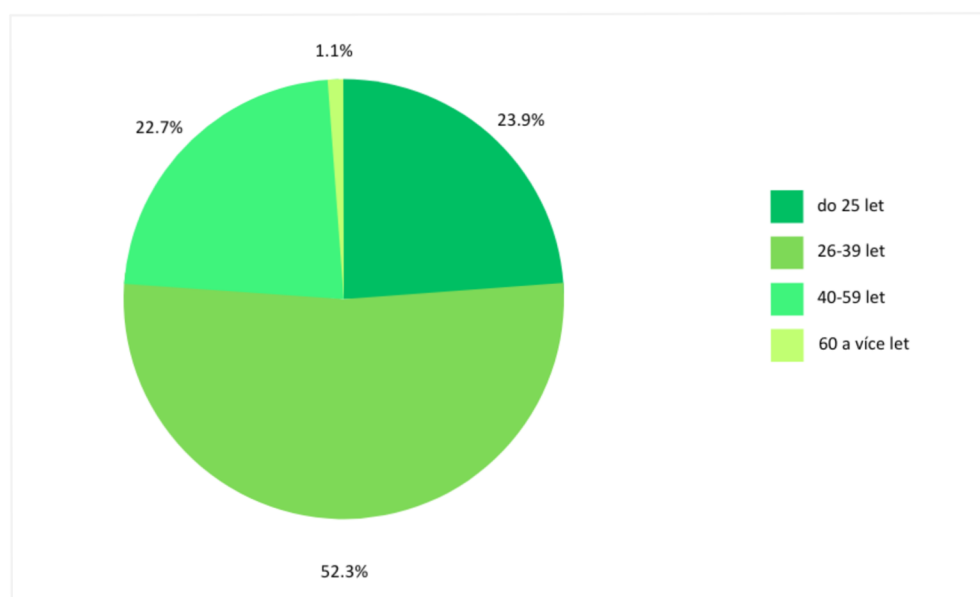
Graf zastoupení respondentů dle pohlaví

Výzkumného šetření se účastnilo 88 respondentů – 7 žen a 81 mužů (obrázek 1).

Obrázek 2

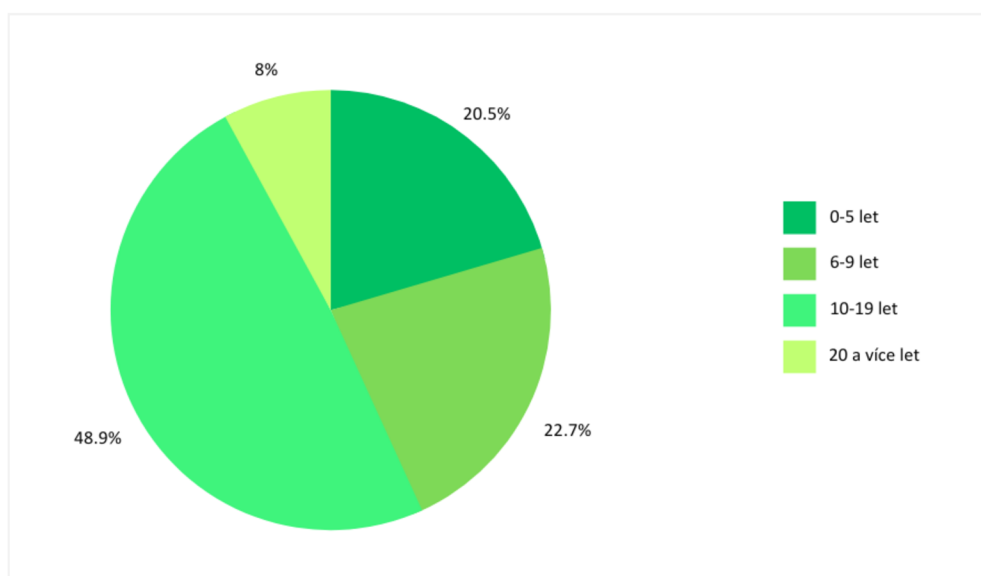
Graf zastoupení respondentů podle věku

Věkový průměr probandů byl od 19 let do 66 let (obrázek 2). Průměrný věk byl $34,11 \pm 10,33$ let. U respondentů bylo rozdělení do kategorie mladšího a staršího věku, dle stanovené hranice 35 let. Z celkového souboru respondentů bylo 55 mladších trenérů (2 ženy a 53 mužů) a 33 starších trenérů (5 žen a 28 mužů). Průměrný věk mladších trenérů byl $27,49 \text{ let} \pm 4,78 \text{ let}$ a průměrný věk starších trenérů byl $45,15 \text{ let} \pm 7,13 \text{ let}$.

Obrázek 3

Graf zastoupení respondentů podle délky trenérské praxe

Dále bylo u respondentů rozdělení dle délky trenérské praxe (obrázek 3). Zde byla stanovena pro kratší a delší trenérskou praxi hranice 5 let. Z celkového souboru respondentů bylo 18 trenérů s kratší trenérskou praxí (1 žena a 17 mužů) a 70 trenérů s delší trenérskou praxí (6 žen a 64 mužů). Průměrná délka praxe celkového souboru byla $10,35 \text{ let} \pm 5,38 \text{ let}$. Průměrná délka trenérské činnosti respondentů byla $10,35 \text{ let} \pm 5,38 \text{ let}$.

4.3 Statistické zpracování dat

Odpovědi z dotazníkového šetření z webové stránky Forms.office.com, byly převedeny do programu Microsoft Excel, kde byly odpovědi překódovány podle hodnotící škály 0-6.

U výroků č. 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11, 12 (tabulka 1), byla hodnotící škála odpovědí: 0 – silně nesouhlasím, 1 – nesouhlasím, 2 – mírně nesouhlasím, 3 – nedokážu se rozhodnout, 4 – mírně souhlasím, 5 – souhlasím, 6 – silně souhlasí.

U výroků č. 6, 15, 16, 17, 19, 20, 21 (tabulka 2), byla hodnotící škála odpovědí: 0 – silně souhlasím, 1 – souhlasím, 2 – mírně souhlasím, 3 – nedokážu se rozhodnout, 4 – mírně nesouhlasím, 5 – nesouhlasím, 6 – silně nesouhlasí.

K zodpovězení všech výzkumných otázek, byl využit neparametrický Mann-Whitneyův U test, který porovnává dva různé výběrové soubory. Hladina statistické významnosti byla stanovena $p < 0,050$.

U testované skupiny dle věku, byla stanovena mezi mladšími a staršími trenéry hranice 35 let. U testované skupiny dle délky trenérské praxe, byla stanovena hranice 5 let.

5 VÝSLEDKY

Respondenti označovali u výroků možnost ze sedmi variant, která nejvíce odpovídala jejich názoru ve vztahu k danému tvrzení. Varianty odpovědí byly: silně souhlasím, souhlasím, mírně souhlasím, nedokážu se rozhodnout, mírně nesouhlasím, nesouhlasím, silně nesouhlasím.

Z dotazníku byly vybrány výroky č. 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20 a 21, protože jsou zařazeny do kategorie doteků. Tato kategorie naplňuje výsledky výzkumných otázek.

Tabulka 1

Tabulka průměrně zvolených hodnot odpovědí z dotazníku dle škály

Proměnná	Popisná statistika – hodnoty volených odpovědí	
	Ženy	Muži
	M	
Výrok č. 1	5,000	4,025
Výrok č. 2	4,714	3,593
Výrok č. 3	5,143	4,593
Výrok č. 7	2,143	1,728
Výrok č. 9	4,286	3,309
Výrok č. 10	2,714	2,321
Výrok č. 11	4,571	4,346
Výrok č. 12	2,714	2,407

Poznámka. M = průměr.

Výrok č. 1: Je přirozené, že se trenér dotýká sportovce při tréninku.

Ženy zde volily v průměru tvrzení souhlasím a muži mírně souhlasím. Podle respondentů je tedy přirozené, že se trenér dotýká sportovce při tréninku (tabulka 1).

Výrok č. 2: Trenér se dotýká sportovce, když sportovec něčemu nerozumí.

Ženy u tohoto výroku volily v průměru tvrzení mírně souhlasí a muži nedokážu se rozhodnout (tabulka 1).

Výrok č. 3: Trenér využívá dotek jiného sportovce k demonstraci (vysvětlení) cviku/pohybu.

U tohoto výroku volily ženy v průměru tvrzení souhlasím a muži mírně souhlasím. Všichni respondenti převážně souhlasí s využitím doteků jiného sportovce k vysvětlení cviku/pohybu (tabulka 1).

Výrok č. 7: Trenér využívá doteků k jiným účelům než instruktáži a zajištění bezpečnosti.

Ženy zde volily v průměru tvrzení mírně nesouhlasím a muži nesouhlasím. Většina respondentů nesouhlasí s používáním doteků k jiným účelům než instruktáži a zajištění bezpečnosti (tabulka 1).

Výrok č. 9: Při silných emočních reakcích se trenér dotýká sportovců.

Ženy volily v průměru tvrzení mírně souhlasím a muži nedokážu se rozhodnout. Ženy spíše využívají doteky při silných emočních reakcích než muži (tabulka 1).

Výrok č. 10: Sportovec se dotýká trenéra, když něčemu nerozumí.

Ženy i muži volili v průměru tvrzení mírně nesouhlasím (tabulka 1).

Výrok č. 11: Sportovec se dotýká trenéra, prožívá-li radost a nadšení.

Ženy i muži volili v průměru tvrzení mírně souhlasím. Respondenti spíše souhlasí s doteky vůči sobě od svěřence, při prožívání radosti a nadšení (tabulka 1).

Výrok č. 12: Trenér používá pro hodnocení výkonu dotek na těle sportovce.

Ženy i muži volili v průměru tvrzení mírně nesouhlasím. Respondenti spíše nesouhlasí s používáním doteků na těle sportovce k hodnocení (tabulka 1).

Tabulka 2

Tabulka průměrně zvolených hodnot odpovědí z dotazníku dle škály

Proměnná	Popisná statistika – hodnoty volených odpovědí	
	Ženy	Muži
	M	
Výrok č. 6	0,714	1,037
Výrok č. 15	1,857	2,049
Výrok č. 16	1,857	2,099
Výrok č. 17	2,429	3,346
Výrok č. 19	2,143	1,938
Výrok č. 20	2,000	1,963
Výrok č. 21	2,714	2,827

Poznámka. M = průměr.

Výrok č. 6: Trenér ví, jakých míst se má dotýkat na těle sportovce při instruktáži a zajištění bezpečnosti.

Zde ženy volily v průměru tvrzení silně souhlasím a muži souhlasím (tabulka 2).

Výrok č. 15: Některé doteky sportovce mohou být vnímány trenérem jako nevhodné.

Ženy volily v průměru tvrzení souhlasím a muži mírně souhlasím (tabulka 2).

Výrok č. 16: Některé doteky sportovce mohou být vnímány trenérem jako nepříjemné.

Ženy volily v průměru tvrzení souhlasím a muži mírně souhlasím (tabulka 2).

Výrok č. 17: Některé doteky sportovce mohou být vnímány trenérem jako sexuální.

Ženy volily v průměru tvrzení mírně souhlasím a muži nedokážu se rozhodnout (tabulka 2).

Výrok č. 19: Některé doteky trenéra mohou být vnímány sportovcem jako nevhodné.

Ženy volily v průměru mírně souhlasím a muži souhlasím (tabulka 2).

Výrok č. 20: Některé doteky trenéra mohou být vnímány sportovcem jako nepříjemné.

Ženy volily v průměru mírně souhlasím a muži souhlasím (tabulka 2).

Výrok č. 21: Některé doteky trenéra mohou být vnímány sportovcem jako sexuální.

Ženy i muži volili v průměru mírně souhlasím (tabulka 2).

5.1 Přístup trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků

Výzkumná otázka č. 1

Existují rozdíly v přístupu trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky z pohledu trenérů?

Tabulka 3

Mann-Whitneyův U test dle proměnných pohlaví

Proměnná	Mann-Whitneyův U test dle proměnných, skupina pohlaví		
	U	Z	p-hodnota
Výrok č. 1	160,500	-2,011	0,044*
Výrok č. 2	164,500	-1,923	0,054
Výrok č. 3	231,500	-0,916	0,359
Výrok č. 6	244,500	0,663	0,507
Výrok č. 7	262,500	-0,328	0,743
Výrok č. 9	201,500	-1,313	0,189
Výrok č. 10	247,500	-0,562	0,574
Výrok č. 11	229,500	-0,896	0,370
Výrok č. 12	251,500	-0,497	0,619
Výrok č. 15	280,000	0,049	0,961
Výrok č. 16	259,000	0,394	0,694
Výrok č. 17	203,000	1,257	0,209
Výrok č. 18	253,000	-0,446	0,656
Výrok č. 20	267,500	-0,262	0,793
Výrok č. 21	271,500	0,184	0,854

Poznámka. U = hodnota; Z = hodnota testovacího kritéria; p-hodnota = hladina statistické významnosti; *statisticky významný rozdíl.

Dle Mann-Whitneyova U testu u výroku č. 1 (Je přirozené, že se trenér dotýká sportovce při tréninku) lze konstatovat, že v tomto případě zamítáme nulovou hypotézu, protože p-

hodnota (tabulka 3) je pod hranicí $p < 0,050$, tudíž můžeme říci, že existuje rozdíl v přístupu trenérů mužů a trenérů žen ve florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky. U dalších výroků nebyl zjištěn signifikantní rozdíl.

5.2 Přístup trenérů florbalu dle věku k otázkám doteků

Výzkumná otázka č. 2

Liší se přístup trenérů florbalu dle věku k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky?

Tabulka 4

Mann-Whitneyův U test dle proměnných, skupina dle věku trenéra

Proměnná	Mann-Whitneyův U test dle proměnných, skupina věk trenéra		
	U	Z	p-hodnota
Výrok č. 1	811,000	0,881	0,378
Výrok č. 2	828,500	0,712	0,476
Výrok č. 3	847,000	0,597	0,551
Výrok č. 6	794,000	-1,088	0,277
Výrok č. 7	855,500	0,460	0,645
Výrok č. 9	836,500	0,635	0,526
Výrok č. 10	874,000	0,292	0,770
Výrok č. 11	803,500	-0,969	0,333
Výrok č. 12	841,500	-0,577	0,564
Výrok č. 15	906,000	0,009	0,993
Výrok č. 16	813,500	-0,858	0,391
Výrok č. 17	893,000	0,123	0,902
Výrok č. 18	887,000	0,033	0,974
Výrok č. 20	899,000	-0,076	0,940
Výrok č. 21	889,500	0,157	0,875

Poznámka. U = hodnota; Z = hodnota testovacího kritéria; p-hodnota = hladina statistické významnosti.

Dle Mann-Whitneyova U testu lze konstatovat, že u porovnávaných skupin dle věku (tabulka 4), nebyl zaznamenán žádný signifikantní rozdíl, protože p-hodnota nedosáhla stanovené hladiny statistické významnosti, a to $p < 0,050$. Tudíž můžeme říci, že přístup trenérů florbalu, se k otázkám doteků v tréninkové jednotce dle věku trenéra, se významně neliší.

5.3 Přístup trenérů florbalu dle délky trenérské praxe k otázkám doteků

Výzkumná otázka č. 3

Liší se přístup trenérů florbalu dle délky jejich trenérské praxe k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky?

Tabulka 5

Mann-Whitneyův U test dle proměnných, skupina dle délky trenérské praxe

Proměnná	Mann-Whitneyův U Test dle proměnných, skupina délka trenérské praxe		
	U	Z	p-hodnota
Výrok č. 1	589,000	-0,446	0,656
Výrok č. 2	555,500	-0,806	0,420
Výrok č. 3	475,000	1,844	0,065
Výrok č. 6	470,500	1,838	0,066
Výrok č. 7	539,500	0,965	0,334
Výrok č. 9	626,500	0,032	0,974
Výrok č. 10	499,000	-1,385	0,166
Výrok č. 11	619,000	0,118	0,906
Výrok č. 12	483,000	1,550	0,121
Výrok č. 15	500,000	-1,376	0,169
Výrok č. 16	499,000	1,437	0,151
Výrok č. 17	604,500	-0,264	0,792
Výrok č. 18	527,500	1,050	0,294
Výrok č. 20	532,500	1,102	0,271
Výrok č. 21	571,000	-0,629	0,529

Poznámka. U = hodnota; Z = hodnota testovacího kritéria; p-hodnota = hladina statistické významnosti.

Dle Mann-Whitneyova U testu lze konstatovat, že u porovnávaných skupin dle délky trenérské praxe (tabulka 5), nebyl zaznamenán žádný signifikantní rozdíl, protože p-hodnota nedosáhla stanovené hladiny statistické významnosti, a to $p < 0,050$. Tudíž můžeme říci, že přístup trenérů florbalu, se k otázkám doteků v tréninkové jednotce dle délky trenérské praxe významně neliší.

6 DISKUSE

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký přístup zaujímají trenéři florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky. Stanoveny byly tři dílčí cíle s výzkumnými otázkami. Pomocí dotazníkového šetření, byly získány data k následné statistice a porovnání skupin k potřebnému zodpovězení na výzkumné otázky. Výzkumu se účastnilo 88 trenérů florbalu z České republiky.

Komunikace je jednou z důležitých složek pro dorozumívání mezi lidmi. Jinak tomu není ani ve sportovním prostředí mezi trenéry a svěřenci. Podle Vybírala (2005) dělíme komunikaci do tří dichotomií – digitálně nebo analogově, komplementárně nebo symetricky, také sem řadíme obsah sdělení nebo vtaž k příjemci. Všechny tyto tři dichotomie komunikace se objevují při komunikaci mezi trenérem a svěřencem. Digitální komunikaci trenér používá při běžné rozmluvě se svěřencem, např. při informování, co bude cílem tréninkové jednotky, k předání zpětné vazby apod. Analogovou komunikaci nebo také neverbální, spolu s obsahovou komunikací, může využít trenér při instruktáži svěřence nebo k předání rychlé zpětné vazby, aby předešel zranění, ke kterému by mohlo během zatížení u svěřence dojít. Komplementární je důležitá z pohledu fungování vztahu mezi trenérem a svěřencem, kdy obě strany sdělují svůj názor či zpětnou vazbu. V komunikaci ve sportu, je také důležitá sportovní terminologie, která napomáhá k rychlejšímu a údernějšímu sdělení informace. Podstatné je tyto výrazy vysvětlit, jelikož to, co je ve sportovní terminologii sportovcům jasné, tak v sexuálním jazyce, může nabýt jiného významu.

Při již zmiňované neverbální komunikaci se často používá dotek, který se v poslední době stává velice ožehavým tématem ve sportovním prostředí. Podle Piper et al. (2012) je ve společnosti pocíťován relativní nedostatek odborné literatury a výzkumu v oblasti sportovního prostředí. Tento nedostatek informací, mohl zapříčinit ve společnosti negativní postoj k dotekům a také stvořit neadekvátně mířenou reakci sociální skupiny, kterou můžeme slyšet pod pojmem morální panika (Cohen, 2002). Morální panika ovlivňuje nejen skupiny ve společnosti, ale především samotné trenéry, kteří následkem toho, mohou zanedbávat svou roli trenéra, pedagoga, mentora atd. Neverbální komunikace, je často nedílnou součástí verbální komunikace, protože může dojít k zesílení nebo změně obsahu významu informace, která se přenáší dotykem. U trenéra jsou podstatnou součástí i neverbální prostředky, kterými neverbálně sděluje či vyjadřuje svůj postoj k dané věci. Můžeme zde například zmínit trenéra, který má při utkání, za střídací čárou oblek. Nejen, že si dává pozor na svůj projev, ale je také více kultivovaný v projevech a gestikulaci. Vzhledem a projevem ukazuje svůj respekt k události.

Z poznatků metodiky florbalu a různých video metodik, je zřejmé, že florbal patří spíše k bezdotykovým sportům, kde není potřeba použití doteku trenéra, při učení základních dovedností apod.

Potřeba doteků, však může být nesmírně důležitá pro svěřence, a to nejen na individuální úrovni, ale také v týmové. K dotekům nemusí docházet jen mezi trenérem a svěřencem, ale také mezi svěřenci nebo celým týmem. Kdy sdílené pocity radosti či smutku, jsou doprovázeny plácnutím, objetím nebo jakýmkoli neverbálním gestem podpory.

Odborná literatura zmiňuje pohledy trenérů mladší a starší generace, kdy starší trenéři přistupují k novodobým postojům skepticky a nesouhlasí s přehnanou ochranou svěřenců v otázkách doteků. Naopak mladší trenéři přistupují k ochranným postupům pozitivně, jelikož v nově nastaveném systému vyrůstají (Piper et al., 2013b). Dle vyhodnocení výzkumné otázky č. 2, se však tyto rozdílné pohledy trenérů nepotvrdily.

Statisticky významný rozdíl, se potvrdil u výzkumné otázky č. 1: Existují rozdíly v přístupu trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky z pohledu trenérů? Zde byl u výroku č. 1 signifikantní rozdíl, kdy hladina statistické významnosti byla stanovena $p < 0,050$. A u výroku byla hodnota 0,044. Proto byla zamítnuta nulová hypotéza a je možné říct, že existuje rozdíl mezi přístupem trenérů mužů a trenérů žen florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky. U zbylých výzkumných otázek se neprokázal signifikantní rozdíl. Tudíž můžeme konstatovat, že se přístup trenérů florbalu dle věku ani délky trenérské praxe nemění.

7 ZÁVĚRY

Hlavním cílem práce bylo zjistit, jaký přístup zaujímají trenéři florbalu v České republice k otázkám doteků v tréninkové jednotce.

Díličními cíli, bylo zjistit, zda existuje rozdíl, v přístupu trenérů mužů a trenérů žen k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky. Dále zda se liší přístup trenérů k otázkám doteků dle jejich věku, a délky trenérské praxe.

Signifikantní rozdíl, byl zjištěn pouze u skupiny pohlaví, u výroku č. 1, kdy hladina statistické významnosti, klesla na 0,044. Dle výsledků se může měnit přístup trenérů florbalu dle pohlaví. U skupin dle věku a délky trenérské praxe, nebyl zaznamenán žádný signifikantní rozdíl, tudíž lze říci, že není významný rozdíl v přístupu trenérů florbalu dle věku a délky trenérské činnosti.

Na základě, těchto výsledků byl zmapován přístup trenérů florbalu k otázkám doteků v rámci tréninkové jednotky.

8 SOUHRN

V bakalářské práci jsem se zabývala problematikou doteků ve sportovním prostředí, a jejich významem v tréninkové jednotce z pohledu trenérů florbalu v České republice. Dílčími cíli bylo zjistit, zda existují nebo se liší přístupy trenérů florbalu dle rozdělení skupin podle pohlaví trenérů, věku a délky jejich trenérské praxe.

Výzkumná data byla získána dotazníkovým šetřením, a to nestandardizovaným dotazníkem s názvem Dotazník přístupu k sexualitě ve sportu/tělesné výchově DOPS-S/TV, vytvořený doc. PhDr. Zbyňkem Svozilem, Ph.D., doc. PhDr. Danou Štěrbovou, Ph.D. a Mgr. Petrem Krolem z roku 2021. Šetření se uskutečnilo online formou. Výzkumného šetření se účastnili trenéři florbalu v České republice. Výzkumný soubor obsahoval celkem 88 respondentů (7 žen a 81 mužů).

V rámci statistického šetření byl k zodpovězení všech výzkumných otázek využit neparametrický Mann-Whitneyův U test, který porovnává dva různé výběrové soubory. Hladina statistické významnosti, byla stanovena $p < 0,050$. Signifikantní rozdíl byl zjištěn pouze u skupiny pohlaví k výroku č. 1, kdy hladina statistické významnosti klesla na 0,044. U skupin dle věku a délky trenérské praxe, nebyl zaznamenán žádný signifikantní rozdíl, tudíž lze říci, že není významný rozdíl v přístupu trenérů florbalu dle věku a délky trenérské činnosti.

9 SUMMARY

In my bachelor thesis I dealt with the issue of touch in the sport environment and its importance in the training unit from the perspective of floorball coaches in the Czech Republic. The sub-objectives were to find out whether there are or differ approaches of floorball coaches according to the distribution of groups by coaches' gender, age and length of coaching experience.

The research data was obtained through a questionnaire survey, namely a non-standardized questionnaire called the DOPS-S/TV Sexuality Attitudes in Sport/Physical Education Questionnaire, developed by Assoc. PhDr. Zbyněk Svozil, PhD, Ph.D., Assoc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. and Mgr. Petr Krol from 2021. The meeting was held online. The participants of the research survey were floorball coaches in the Czech Republic. The research sample included a total of 88 respondents (7 women and 81 men).

The statistical survey used the non-parametric Mann-Whitney U test to answer all research questions, comparing two different samples. The level of statistical significance was set at $p < 0.050$. A significant difference was found only for the gender group on statement 1, where the level of statistical significance dropped to 0.044. For the groups according to age and length of coaching experience, no significant difference was found, thus it can be said that there is no significant difference in the attitude of floorball coaches according to age and length of coaching experience.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Asociace školních sportovních klubů (2021). Sportuj ve škole: METODIKA. Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLys74UFzyO3IKMtVzclpkF5_3MBrqUeXE
- Caldeborg, A., Andersson, J., & Öhman, M. (2022). Physical contact in physical education, sports coaching and the preschool – a scoping review. *Sport, Education and Society*, 28(3), 1-15. doi: 10.1080/13573322.2021.2019697
- Cohen, S. (2002). *Folk devils and moral panics: The creation of the Mods and Rockers*. London: Routledge.
- Český florbal (n.d.). *Historie*. Retrieved from <https://www.ceskyflorbal.cz/historie>
- Český florbal (n.d.). *Český florbal v kostce*. Retrieved from <https://www.ceskyflorbal.cz/v-kostce>
- Český florbal (n.d.). *Nový člen*. Retrieved from <https://www.ceskyflorbal.cz/novy-clen>
- Český florbal (2021). *Trenérské materiály – Základy florbalové techniky*. Retrieved from <https://ceskyflorbal.sharepoint.com/sites/Materialyprotrenery/Sdilene%20dokumenty/Forms/AllItems.aspx>
- Český florbal (2022). *Pravidla florbalu*. Retrieved from https://www.ceskyflorbal.cz/data/document/20220725/184116_c458_Pravidla-florbalu-2022.pdf
- Fraňková, S., & Klein, Z. (1997). *Úvod do etologie člověka*. Praha: HZ.
- Gleaves, T., & Lang, M. (2017). Kicking “no-touch” discourses into touch: Athletes’ parents’ constructions of appropriate coach–child athlete physical contact. *Journal of Sport and Social Issues*, 41(3), 191-211. doi: 10.1177/0193723517705543
- Chare, N. (2013). Handling pressures: Analysing touch in American films about youth sport. *Sport, Education and Society*, 18(5), 663-677. doi: 10.1080/13573322.2013.784864
- Janoušek, J. (2007). *Verbální komunikace a lidská psychika*. Praha: Grada Publishing.
- Jansa, P. (2018). *Pedagogika Sportu*. Praha: Karolinum.
- Jones, R. L., Bailey, J., & Santos, S. (2013). Coaching, caring and the politics of touch: A visual exploration. *Sport, Education and Society*, 18(5), 648-662. doi: 10.1080/13573322.2013.769945
- Kovář, K. & Jansa, P. (2009). Etické aspekty trenérské profese. In „*Sport a kvalita života*“ (pp. 54-58). Brno: MU FSpS.
- Piper, H., & Stronach, I. (2008). *Don't touch!: The Educational Story of a Panic*. London: Routledge. doi: 10.4324/9780203930496
- Piper, H., Taylor, B., & Garratt, D. (2012). Sports coaching in risk society: No touch! No trust! *Sport, Education and Society*, 17(3), 331-345. doi: 10.1080/13573322.2011.608937

- Piper, H., Garratt, D., & Taylor, B. (2013a). Hands off! The practice and politics of touch in physical education and sports coaching. *Sport, Education and Society*, 18(5), 575-582. doi: 10.1080/13573322.2013.784865
- Piper, H., Garratt, D., & Taylor, B. (2013b). Child abuse, child protection, and defensive 'touch' in PE teaching and sports coaching. *Sport, Education and Society*, 18(5), 583-598. doi: 10.1080/13573322.2012.735653
- Pokorná, A. (2010). *Komunikace se seniory*. Praha: Grada Publishing.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Rylander, P. (2016). Coaches' bases of power and coaching effectiveness in team sports. *International Sport Coaching Journal*, 3(2), 128-144. doi: 10.1123/iscj.2015-0046
- Skružný, Z. (2005). *Florbal: Technika, trénink, pravidla hry*. Praha: Grada Publishing.
- Slepička, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2020). *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum.
- Svoboda, B. (2003). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Svoboda, B. (2007). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Tam, A., Kerr, G., & Stirling, A. (2021). Influence of the #MeToo movement on coaches' practices and relations with athletes. *International Sport Coaching Journal*, 8(1), 1-12. doi: 10.1123/iscj.2019-0081
- Volek, J. (2000). Konstrukce morální paniky a sociální exkluze. *Sociální studia*. 2000(5), 97-113. Brno: Fakulta sociálních studií MU.
- Vybíral, Z. (2000). *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál.
- Vybíral, Z. (2005). *Psychologie komunikace*. Praha: Portál.
- Walters, S. R., Schluter, P. J., Oldham, A. R. H., Thomson, R. W., & Payne, D. (2012). The sideline behaviour of coaches at children's team sports games. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(2), 208-215. doi: 10.1016/j.psychsport.2011.11.008

11 PŘÍLOHY

11.1 Vyjádření etické komise

Fakulta
tělesné kultury

Vyjádření Etické komise FTK UP

Složení komise: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. – předsedkyně
Mgr. Ondřej Ješina, Ph.D.
doc. MUDr. Pavel Maňák, CSc.
Mgr. Filip Neuls, Ph.D.
Mgr. Michal Kudláček, Ph.D.
prof. Mgr. Erik Sigmund, Ph. D.
doc. Mgr. Zdeněk Svoboda, Ph. D.

Na základě žádosti ze dne 1.7.2021 byl projekt aplikovaného výzkumu

Autor /hlavní řešitel/: doc. PhDr. Zbyněk Svozil, Ph.D.
spoluřešitelé: doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D., Mgr. Petr Krol
+ studenti Bc., Mgr., Ph.D. studia, kteří si téma zvolili pod vedením doc. Svozila, doc. Štěrbové, Mgr. Krola jako svou závěrečnou práci

s názvem: **Sexualita – hranice v přístupu ke sportovcům a žákům ve sportovní činnosti a tělesné výchově**

schválen Etickou komisí FTK UP pod jednacím číslem: **83/2021**
dne: **27. 8. 2021**

Etická komise FTK UP zhodnotila předložený projekt a **neshledala žádné rozpory** s platnými zásadami, předpisy a mezinárodními směnicemi pro výzkum zahrnující lidské účastníky.

Řešitelé projektu splnili podmínky nutné k získání souhlasu etické komise.

za EK FTK UP
doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D.
předsedkyně

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury
Komise etická
třída Míru 117 | 771 11 Olomouc

Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci
třída Míru 117 | 771 11 Olomouc | T: +420 585 636 009
www.ftk.upol.cz

11.2 Dotazník přístupu k sexualitě ve sportu/tělesné výchově DOPS-S/TV

Dotazník přístupu k sexualitě ve sportu/tělesné výchově DOPS-S/TV

Svozil, Z., Štěrbová, D. & Krol, P. 2021.

Pokyny ke zpracování dotazníku:

- Tímto dotazníkem se zjišťuje přístup k sexualitě u trenérů/učitelů tělesné výchovy a sportovců/žáků ve školní tělesné výchově.
- Přečtete si, prosím, následující výroky a označte tu možnost, která nejvíce odpovídá vašemu názoru ve vztahu k danému tvrzení.
- Výroky jsou vztaženy ke sportovnímu tréninku, včetně sportovních soutěží/školní tělesné výchově.
- Dotazník vyplňte **pouze z jedné pozice** (trenér, učitel tělesné výchovy, sportovec, žák, student, viz tvrzení č. 11)

Výstupem bude článek v odborném časopise a metodické doporučení především pro trenéry a učitele tělesné výchovy.

Vyplnění tohoto dotazníku trvá průměrně 15 minut. Dotazník je anonymní, administrací - vyplněním dotazníku dotazovaná osoba uděluje informovaný souhlas se zpracováním a publikováním výsledků. Dotazovaná osoba má kdykoli během doby trvání výzkumu právo svůj informovaný souhlas zrušit a ze studie odstoupit.

Označením trenér je míněna i trenérka, stejně jako učitel-učitelka, pedagog-pedagožka, žák-žákyně, student-studentka, sportovec-sportovkyně.

* Povinné

Demografické údaje - trenéři

20. Převážně pracuji se svěřenci ve věku (můžete uvést i kategorii) *

21. Nejvyšší licence, osvědčení o trenérském vzdělání *

22. V profesi trenéra pracuji (počet let) *

Hodnotou musí být číslo.

23. Trénuji převážně *

- dívky/ženy
- chlapci/muži
- společně dívky/ženy a chlapci/muži

24. V profesi trenéra působím ve sportovním odvětví *

Hlavní část - Sport

94. Je přirozené, že se trenér dotýká sportovce při tréninku.

Silně nesouhlasím	Nesouhlasím	Mírně nesouhlasím	Nedokážu se rozhodnout	Mírně souhlasím	Souhlasím	Silně souhlasím
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

95. Trenér se dotýká sportovce, když sportovec něčemu nerozumí.

Silně nesouhlasím	Nesouhlasím	Mírně nesouhlasím	Nedokážu se rozhodnout	Mírně souhlasím	Souhlasím	Silně souhlasím
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

96. Trenér využívá dotek jiného sportovce k demonstraci (vysvětlení) cviku/pohybu.

Silně nesouhlasím	Nesouhlasím	Mírně nesouhlasím	Nedokážu se rozhodnout	Mírně souhlasím	Souhlasím	Silně souhlasím
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐